

Pôst

Načo pôst a všetko to, čo k nemu patrí?

Pri pomyslení na Pôstne obdobie sa mi v mysli vynorí niekoľko obrazov:

tváre veriacich poznačené na čelách popolcovým krížom, viac, či menej pôsobivé stvárnenia i zamyslenia krížovej cesty, fialová farba, názory niektorých, že v Pôste sa má menej spievať, a napokon samotný pôst: predsavzatia niečoho sa zrieknuť (málokto sa rozhodne robiť oproti „bežným dňom“ niečo navyše).

Neviem povedať prečo, ale v poslednom čase sa pri štúdiu pôvodu, významu, a zmyslu liturgických obradov a symbolov rád vraciam „ad fontes“, teda „k prameňom“, k životu prvých kresťanov. A u nich je zaujímavé, že z toho, čo som vymenoval v úvode, pravdepodobne nepoznali nič. Ak totiž u nich vôbec nájdeme nejaké „pôstne obdobie“ (tak, ako ho poznáme my, sa začína pozvoľna formovať až niekedy vo 4. storočí). Išlo skôr nie „pôstne“, ale „predkrstné“ obdobie. Keďže sa na Veľkú noc udeľoval dospelým katechumenom krst, obdobie predtým bolo považované za dovŕšenie prípravy na prijatie krstu. Teda definitívne rozhodnutie stať sa kresťanom, prijať kresťanský spôsob života a „znovu zrodiť sa vo viere pre nový život“. Povedané slovami sv. Pavla „vylieč si starého človeka s jeho skutkami a obliecť si človeka nového“ (Kol 3, 9 – 10). Práve táto tematika prípravy na krst je i dnes zvlášť prítomná v čítaniach pôstnych nediel, najmä teraz v cykle čítaní Roku A).

Najprv si máme uvedomiť, v koho sme vlastne uverili: v Krista, pravého Boha a pravého človeka; preto nám čítania predstavujú jeho „dvojakú“ tvár.

V Prvú pôstnu nedeľu budeme počuť o tom, ako k nemu prichádza diabol, aby ho pokúšal; aj v tomto sa Ježiš pripodobnil nám, keď prijal naše telo so všetkým, čo je „ľudské“, i on prešiel tým denno-denným „bojom“ s pokúšením. Na Druhú pôstnu nedeľu nás Cirkev prostredníctvom čítania evanjelia ubezpečí, že Kristus je nielen pravým človekom, ale aj pravým Bohom, keď budeme čítať o jeho slávnom premení na vrchu Tábor. A preto s ním v srdci aj my PÔST 2014 prekonáme všetky životné pokúšania. Takto nás Pôstne obdobie pripraví na slávenie Veľkej noci: uvedomíme si, že Ježiš je Boh so svojou slávou, predpovedný prorokmi (Eliáš), naplňajúci prisľúbenia a zákon, ktoré zjavil v zmluve s človekom (Mojžiš) a človek skutočne trpiaci a odovzdávajúci svoj život ako dôkaz bezhraničnej lásky, no zároveň cenu vykúpenia za náš život.

Potom nasledujú ďalšie tri pôstne nedele a my budeme počuť tri „silné“ evanjeliové príbehy: rozhovor so Samaritánkou, uzdravenie slepeho od narodenia a vzkriesenie Lazára. Takto sa Ježiš osobne zjavuje svetu: on je „prameňom živej vody, vďaka ktorej môžeme žiť“, on je „svetlo sveta, vďaka ktorému môžeme správne vidieť“ a napokon práve on je „vzkriesenie a život, v ktorom aj my raz vstaneme pre večnosť“.

Zmysel prípravného obdobia pred Veľkou nocou je možné vyjadriť m n o h ý m i s p ô s o b m i . Ak by som si mal pomôcť obrazmi Nového zákona, ide o to, aby sme poznali, komu sme uverili (porov. 2 Tim 1, 12), na aký kmeň sme boli krstom naštepení (porov. Jn 15, 5), a pripodobnili svoj život Kristovi (porov. Flp 2, 5). To všetko sa završuje, ale i začína v krste. A tým sme poznačení všetci. Veď inak by sme sa nemohli volať kresťanmi.

Preto pre každého jedného z nás je dôležité nechať sa poznačiť popolom a myslieť na to, že máme konať pokánie, oslobodiť sa od každého zla a zmeniť svoj život; prechádzať cez všetky zastavenia našej osobnej krížovej cesty s Kristom a spolu s ním prísť až na Golgotu, a tam pochopiť, že celý svoj doterajší život, s každou radosťou i bolesťou, máme odovzdať Otcovi, lebo inak nemôžeme vstať z mŕtvych k novému životu; že v živote musíme zvládnuť aj „fialové“ obdobia, aby sme si o to viac vážili tie „biele“; že Boh koná v našom živote také obdivuhodné činy, ktoré sa nedajú opísať slovami, a preto vždy, aj v Pôste, musíme o nich spievať; a najmä to, že Veľkú noc nesmieme sláviť obťaženi tým, čo púta naše srdcia k tejto zemi, ale musíme sa naučiť byť slobodní pre konanie každého dobra. V tomto má zmysel štyridsať p ô s t n y c h dní a s nimi aj všetko to, čím nás naučili ich naplniť.

Nech je preto tento čas pre nás skutočne požehnaný a svätý, čas „roztrhnutia“ srdc pre prijatie Božej milosti a požehnaní.